

**ADVOKAT XIZMATIDAN FOYDALANISH .ADVOKAT VA FUQARO
O'RTASIDAGI MUNOSABATLARI.O'ZBEKISTONDA FUQAROLARINING
HUQUQLARINING HIMOYACHISI**

Musurmonova Xolida Alisherovna

Termiz Pedagogika Instituti Milliy g'oya,ma'naviyat

asoslari va huquq talimi 1-kurs talabasi

ANNOTATSIYA:Advokatlar faoliyati ancha murakkabroq kasb hisoblanadi bundan tashqari fuqarolarimiz advokat bilan huquqiy masalada muloqot qiladi va muomolariga shu soha orqali yechim topishadi.Bugungi kunda shaxslarda qisman huquqiy ziddiyatga yechim sifatida negadir kamroq advokatga murojaat qilishadi.Shunday ekan bu soha ancha rivojlanib bormoqda ular toifasiga advokatlikda litsenziya olish tizimi soddalashtirib mamlakatimizda bu institutlar soni ko'payib bormoqda .Yangi tahrirda konstitutsiyaga o'zgartirish va qo'shimchalar kiritilib alohida bob ham qo'shildi.Shu boisdan odamlarning advokatlik institutidan foydali foydalanishi uchun ancha imkoniyat deb baholanadi.Advokatlik-bu xususiy faoliyat hisoblanib erkin ravishda ishlaydi.Bu soha vakillari inson huquqlarini himoyasi ,sud orqali boshqa organlarda ham ularga yordam berishda yetakchi bo'ladi.Advokat deganda ancha kengroq qaraganda huquqlarni yetakchi daraja tushuntirish tushuniladi.Hozirgi fuqarolarimizda ancha advokatlikdan to'g'ri foydalanish haqida bilimlar shakllanib boryapti.Advokatlik faoliyatiga hech qanday arashmaslik va erkin faoliyat yuritishiga sharoitlar yaratilyapti.

ANNOTATION:The work of lawyers is a much more complicated profession besides our citizens communicate with lawyers on legal issues and find solutions to problems through this field.Today for some reason individuals turn to a lawyer for some reason as a solution to legal conflicts.Therefore this fields is developing quite a lot and number of these institutions in our country is increasing by simplifying the system of obtaining lisenze in the lawyers category.

A separete chapter was added to the new constitution with amendments and additions .Therefore it is considered to be a great opportunityfor people to benefit from the legal instition.The legal profession is considered a private activity and works freely will be the leader in helping them the term advocate refers to the interpretation of rights at the leading level in a much broader sense.At present our citizens are developing knowledge about the proper use of advocacy.

Tayanch so'zlar:advokatura,inson huquqlari,huquq institutlari,pro-bon advokatlari,kodeks,yurist.

Keyword:Bar,human rights,law institutions,pro-bon lawyers,codes,jurist

Advakatura-huquqiy institut bo'lib,u advokatlik faoliyati bilan shug'ullanuvchi shaxslar hamda xususiy advokatlik amaliyoti bilan shug'ullnuvchi ayrim shaxslarning mustaqil ko'ngili ,kasbiy birlashmalarini o'z ichiga oladi.Hozir mamlakatimizda 4 mingdan ortiq advokat bor ular hozir fuqarolarimizga huquqiy yordam bermoqda shunday bo'lganda ham hozir 8250ming fuqaroga 1 ta advokat to'g'ri keladi.Keling buni taxlil qilar ekanmiz bu ko'rsatkichAQSHda 256 nafar ,Italiyada 260nafar, Ozarbijonda 667 kishiga ,Gollandiya 900 nafar, Fransiyada 1403 nafar ,Qozog'iston 4000 nafar,fuqaroga to'g'ri keladi.Bundan ko'rinib turibdiki mamlakatimizda advokatlar ham hisoblanadi.O'zbekiston faoliyat yuritayotgan advokatlarning 60 foizi 50 yoshdan oshgan,30 yoshgacha bo'lgan advokatlar soni esa atigi 40 nafarni tashkil qiladi.Bunga ko'ra hozirda advokatlar yetarli darajada kamligi ko'rishimiz mumkin.Hozirda buning asosiy

muammolarga bosqichma-bosqich yechim topilmoqda .Tahlil qilar ekanmiz hozirda qo'shinimiz Qozog'istonda 1 ta advokatga 3 900 nafar to'g'ri kelishi ko'rinyapti.Fuqarolar yetarlicha advokatlik huquqdan foydalanishda yaxshiroq yechimlar zarur deb o'ylaymsn.

Hozirda mamlakatimizda bu tizim uchun 2009 yildan buyon faoliyat yuritayotgan advokatlik palatasi mavjud hisoblanadi.Fuqarolarimizning katta qismi deyarli advokatlular haqida bilimga ega emas ,bu bo'yicha turli ishlar olib borishi kerak deb o'ylaymiz.Advokatlar tizimini shakllantirish zarur bo'ladi va rivojlantirish ,targ'ib qilish zarurdir.Ular faoliyatini shakllantirish va rivojlantirish maqsadida yangi tahrirdagi 862-son 0.9.08.2023 yil "Advokatura to'g'risidagi" qonun qabul qildi.Unga ko'ra advokatlar va fuqarolar o'rtasida yaqinlikni ta'minlash masalasida ishlar olib borilmoqda.Advokatlar va fuqarolar ma'lum xavsiz suhbatlar olib boriladi ,fuqaro advokatga o'z sirlarini erkin aytishi mumkin .Bu advokat sirlariga kiritiladi.Advokatlar fuqaro bilan huquqiy masalada ko'proq muloqot davomida fuqaroga jiddiy ta'sir o'tkazmasligi va u bilan ishlash davomida uning fikrini doimiy inobatga olishi lozimdir.Ba'zi vaqtlarda fuqarolar advokat bilan yaxshi kelisha olmasligi mumkin bunday vaziyatlarda fuqaro boshqa advokat bilan yoki davlat tomonidan tayinlangan advokat bilan ishlashi mumkin.Deyarli ko'plab davlatlarda huquqiy institutlari yuqorida turuvchi soha albatta -advokaturadir.Shunday kelib chiqar ekanmiz bunda misol uchun AQSH va Buyuk Britaniya huquq institutlarida advokat yuqori o'rinda turadi.Advokat haqiqiy inson huquqining yetakchisidir .Bu masalada advokatlar faoliyati yeyakchi tarzda rivojlanib borishi lozim.Masalan AQSHda ham advokatlar faoliyati bepul xizmat ko'rsatuvchi advokatlar ham mavjud.Ularni odatda pro-bon advokatlar deb atashadi.Ularda deyarli bepul huquqiy xizmatning borligi Amerikada huquqning rivojlangan tizimida ekanligi ko'rsatadi.Germaniyada advokatura to'g'risidagi qonun 1957 -yil 26-iyul qabul qilingan shunga ko'ra u yerda tizimiga solingan .

Germaniyada aholiga advokatlik tomonidan bepul xizmat ko'rsatish amaliyoti mavjud bo'lib ,bu xizmat uchun haq federal budjetdan to'lanadi.O'zbekistonda ham bu advokatura faoliyati takomillashtirish uchun hatto konstitutsiyaning 27-bob Advokatura deb nomlanib 141-142-moddalar bilan qo'shildi.Shunday ekan ularning huquqlari barcha taraf lama himoyalanoqda.Advokatlar O'zbekiston fuqarolarligi bo'lmagan shaxslarga yordam ko'rsatishadi deya qayt qilingan Advokatlik kodeksida 1-moddasi.Mamlakatimizda advokatlik 1 fuqaroga ko'paytirish lozim.Biz Markaziy Osiyo Qozog'iston so'ng ikkinchimiz ammo bizda 8000 kishi to'g'ri kelsa bu degani qisman ancha fuqaroga to'g'ri keladi.40mln yaqinlashayotgan aholimiz bor hozir esa 4ming advokat mavjud bu holat ancha kam ligini ko'rsatyapti.Qozog'istonda bu ko'rsatkich yaxshi.AQSH da advokatlar 132 000 ming kishini tashkil etadi bu bo'yicha Buyuk Britaniya ,Finlandiya ,Germaniya kabi shu jumladan mamlakatimiz yuristlar malakasini oshirish markazi uchrashuv tashkil qilgan va boshqa davlatlar bilan hamkorlik qilib kelmoqda .Xulosa qilganda huquqning himoyachisiz tasavvur qilib bo'lmaydi.Advokatlar huquqi bilan ishlash tizimi yaxshilash zarur shunday ekan ,huquq tizimida advokatlar o'rni balanddir.Insonning huquqi asosiy deb olsak uni himoyasi undanda oliydir.Barcha davrlarda davlat organlari har doim ham inson huquqlari ni ta'minlay olmaydi.Biz davlatimizda advokatlar rolini oshirish kerak.O'zbekistonda bu bo'yicha ko'plab ishlar qilinyapti desak mubolaga bo'lmayapti chunki huquq bizda o'sib boryapti va odamlar advokatlar bilan ishlashni yetarlicha tushunmayapti.Jahon tajribalari o'rganilyapti va amalga tatbiq qilinyapti.Shunday ekan biz ham huquq ta'limi va advokatlar targ'ibotiga bee'tibor bo'lmaslik kerak.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Z.ISLOMOV.Davlat va huquq nazariyasi.Toshkent 2007 yil
2. Sh.Sag'dullayev.Davlat va huquq nazariyasi .Toshkent 2021 .

FOYDALANGAN SAYTLAR:

3. LEX.UZ rasmiy sayti
4. KUN.UZ axborot sayti
5. QALAMPIR axborot sayti